

виконання обов'язку держави з підтримки конкуренції застосовуються законодавчі та організаційні гарантії.

В основу законодавчих гарантій прав і свобод підприємців покладено принципи єдиного економічного простору, вільного пересування товарів, робіт, послуг, свободи економічної діяльності та підтримки конкуренції. В рамках конкурентних відносин ці гарантії закріплено в законодавстві про захист економічної конкуренції, яке складається з положень Конституції України, законів України, указів Президента України, постанов і розпоряджень Кабінету Міністрів України, а також відомчих нормативних актів Антимонопольного комітету України та інших міністерств і відомств. Саме в законодавстві про захист економічної конкуренції як цілісній системі нормативних правових актів закріплено конкретні норми, що спрямовані на захист економічної конкуренції; визначено коло державних органів, на які покладено обов'язок здійснювати захист конкуренції на всій території України; передбачено відповідальність за вчинення дій, спрямованих на спотворення, обмеження або усунення конкуренції з ринку.

Одним з основних нормативних актів законодавства про захист економічної конкуренції є Закон України «Про захист економічної конкуренції». Він регулює відносини, що впливають на конкуренцію на товарних ринках в Україні, на яких діють українські та іноземні юридичні особи, державні органи влади, органи місцевого самоврядування, органи господарського управління суб'єктів господарювання та фізичні особи.

До організаційних гарантій у сфері підтримки конкуренції можна віднести діяльність органів судової й виконавчої влади.

Роль судів у захисті економічної конкуренції останнім часом зростає. Захист прав і законних інтересів підприємств, установ, організацій та громадян у сфері підприємницької діяльності відбувається в рамках системи господарських судів в Україні. Свої завдання вони виконують перш за все у процесі вирішення економічних спорів між підприємцями, а також шляхом судового контролю за діяльністю державних органів та органів місцевого самоврядування.

Антимонопольні органи (органи Антимонопольного комітету України) є структурами виконавчої влади. Вони безпосередньо реалізують державну політику щодо сприяння розвитку й захисту конкуренції на товарних ринках України та регламентації діяльності монопольних утворень. Відповідно до законодавства в адміністративному порядку вони захищають права та охоронювані законом інтереси осіб, які господарюють на ринку.

Повноваження, що їх регулюють антимонопольні органи як органи державної виконавчої влади, є засобами виконання конституційного обов'язку держави з підтримки та захисту конкуренції та впливають з неї. Тому права антимонопольних органів та їх практична реалізація повинні чітко відповідати конституційним нормам і принципам, а також публічним інтересам в економіці.

ЗЛІСНЕННЯ ТА РЕАЛІЗАЦІЯ ПРАВ ФІЗИЧНОЇ ОСОБИ НА ПІДПРИЄМНИЦЬКУ ДІЯЛЬНІСТЬ

Царук І.В., студент ННПП НАВС

Науковий керівник: к.ю.н., доцент кафедри господарсько-правових дисциплін ННПП НАВС Тищенко Ю.В.

Актуальність теми дослідження обумовлена тим, що сфера підприємництва впливає на розвиток економіки, процеси її стабілізації. Важливе значення мають ефективність діяльності підприємств, активізація виробничої та інвестиційної діяльності. Відповідно до статті 42 Конституції України кожен має право займатися підприємницькою діяльністю, яка не заборонена законом.

Основним нормативно-правовим актом, що регулює на сьогодні в Україні здійснення підприємницької діяльності, є Господарський кодекс України.

Господарський кодекс України встановлює відповідно до Конституції України правові основи господарської діяльності (господарювання), яка базується на різноманітності суб'єктів господарювання різних форм власності.

Відповідно до ч. 2 ст. 3 Господарського кодексу України господарська діяльність, що здійснюється для досягнення економічних і соціальних результатів та з метою одержання прибутку, є підприємництвом, а суб'єкти підприємництва – підприємцями.

Загальною передумовою реалізації права на підприємницьку діяльність є державна реєстрація, тобто діяльності кожного господарюючого суб'єкта, фізичної чи юридичної особи передусє обов'язковий етап легалізації підприємницької діяльності.

Цивільний кодекс України в главі 5 регулює правовідносини в сфері фізичної особи – підприємця починаючи зі ст. 50, який регулює загальні питання про фізичну особу підприємця. Отже, фізична особа тільки з повною цивільною дієздатністю має право здійснювати підприємницьку діяльність, яка не заборонена законом.

Умови існування бізнесдієздатності також визначає ст. 50 ЦК України, яка встановлює, що право на здійснення не забороненої законом підприємницької діяльності має фізична особа з повною цивільною дієздатністю. Отже, самостійно займатися підприємницькою діяльністю може не кожна фізична особа, а лише та, що досягла 18 років (повноліття) і не обмежена у дієздатності.

Фізичним особам, які бажають займатися підприємницькою діяльністю і досягли 16 років, спочатку необхідно отримати письмову згоду на реєстрацію як підприємця від батьків (усиновлювачів), піклувальника або органу опіки та піклування. За наявності вказаної згоди така особа може бути зареєстрована як підприємець. У цьому разі вона набуває повної цивільної дієздатності з моменту державної реєстрації її як підприємця. Крім того, в інших випадках надання повної дієздатності - еманіпації особам, які не досягли 18 років, вони набувають її у повному обсязі в тому числі і бізнес дієздатність.

Варто відмітити, що п. 2 ст. 50 ЦК України спростовується п. 3 ст. 50, а саме норми статті вказують на те, що фізична особа здійснює підприємницьку діяльність за умови її державної реєстрації в порядку, визначеному законом. Але, якщо особа розпочала підприємницьку діяльність без державної реєстрації, уклавши відповідні договори, вона не має права оспорювати ці договори на тій підставі, що вона не є підприємцем. З вищесказаного випливає, що державна реєстрація фізичної особи – підприємця необов'язкова, але не відраховуючи податок в державний бюджет особа несе відповідальність, оскільки заняття підприємницькою діяльністю без державної реєстрації тягне за собою адміністративну відповідальність. Якщо ж ці дії вчинено протягом року після накладення адміністративного стягнення за такі ж порушення, фізична особа, винна у їх вчиненні, може бути притягнена до кримінальної відповідальності.

Статтями 50 та 89 Цивільного кодексу України передбачено, що фізична особа здійснює право на підприємницьку діяльність за умови її державної реєстрації в порядку, встановленому законом.

З метою подальшого впорядкування системи державної реєстрації суб'єктів підприємницької діяльності, гармонізації процедур реєстрації з європейським законодавством і приведення законодавства у відповідність з Цивільним кодексом України 15 травня 2003 року Верховною Радою України прийнято принципово новий законодавчий акт у цій сфері - Закон України «Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців». Закон забезпечує можливість створення простої, чіткої та прозорої системи державної реєстрації юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців.

Слід зазначити, що вперше у цьому Законі дані про місцезнаходження юридичної особи та місце проживання фізичної особи визначені як адреса, за якою здійснюється зв'язок з відповідними особами, тобто фізична особа, якщо має декілька місць проживання, самостійно визначає, за яким вона буде реєструватися як підприємець.

Отже здійснення та реалізація прав фізичної особи на підприємницьку діяльність здійснюється в межах правового поля вітчизняного законодавства і регулюється нормами Конституції України а також вимогами цивільного, господарського, адміністративного, кримінального та фінансового права.